

**Αντίο ζωή, αντίο αγάπη...
Ουκρανία, πόλεμος και αυτοοργάνωση**

*Το κείμενο του Tristan Leoni με τίτλο
“Adieu la vie, adieu l’amour... Ukraine, guerre et auto-
organisation” δημοσιεύτηκε στο blog ddt21.noblogs.org
στις 13 Μαΐου 2022. Παρά τις όποιες επιμέρους
διαφωνίες, μεταφράζεται και διακινείται χωρίς αντίτιμο
με σκοπό την προώθηση του κινηματικού διαλόγου
πάνω στο ζήτημα του πολέμου στην ουκρανία.*

Αντίο ζωή, αντίο αγάπη... Ουκρανία, πόλεμος και αυτοοργάνωση

*"Αυτό που ήπια, όμορφο αίμα, αυτή η γη
Το αίμα των εργατών και το αίμα των αγροτών
Γιατί οι ληστές, που είναι η αιτία των πολέμων
Ποτέ δεν πεθαίνουν, μόνο οι αθώοι σκοτώνονται¹.*

Ο Κλαούζεβιτς, αναφερόμενος στην αβεβαιότητα του πεδίου της μάχης, την ονόμασε "ομίχλη του πολέμου", και ο όρος θα μπορούσε εξίσου εύκολα να περιγράψει τη μηντιακή χιονοστιβάδα που δεχόμαστε από τις 24 Φεβρουαρίου 2022 σε σχέση με την Ουκρανία. Οι δύο πλευρές επιδίδονται σε έναν αρκετά κλασικό πόλεμο προπαγάνδας και εικόνας, ο οποίος ενισχύεται με πρωτοφανή τρόπο από τα κοινωνικά δίκτυα. Από αυτή την άποψη, οι Ουκρανοί έχουν το πλεονέκτημα: από τη δική τους πλευρά υπάρχουν πολλές εικόνες (τραβηγμένες από πολίτες ή δημοσιογράφους), ενώ από τη ρωσική πλευρά πολύ λιγότερες (δεν υπάρχουν smartphones για τους στρατιώτες, δεν υπάρχουν πολίτες, λίγοι δημοσιογράφοι). Ως εκ τούτου, για παράδειγμα, στην αρχή, μια υπεραφθονία κατεστραμμένων ρώσικων οχημάτων. Αυτό βλέπουν οι Δυτικοί (εμείς), αλλά αποτελεί μόνο ένα μέρος της πραγματικότητας. Ιδιαίτερα από τη στιγμή που οι αλγόριθμοι επιτείνουν την κοινοτοπία των αντίστοιχων γνωστικών προκαταλήψεών μας, ωθώντας μας να προτιμήσουμε πληροφορίες που επιβεβαιώνουν τις απόψεις και τις προϋποθέσεις μας: σε αυτό συνίσταται το "πρόβλημα του Διαγόρα", αλλά σε περιόδους πολέμου αυτή η καθημερινή παρτίδα γίνεται υπερβολική, ασφυκτική. Δεν είναι εύκολο να κρατάς την απαραίτητη απόσταση και ψυχραιμία για να καταλάβεις τι συμβαίνει και, αν χρειαστεί, να ενεργήσεις ανάλογα· είναι ακόμη λιγότερο εύκολο όταν ζεις σε μια εμπόλεμη ή συμπόλεμη χώρα.

Ο καλός, ο κακός και ο άσχημος

"Μην ανησυχείτε, αυτά είναι για να φεύγουν².

Η Ρωσία εισέβαλε στην Ουκρανία, όχι το αντίθετο. Ωστόσο, όσο σημαντική και αν είναι, η διαφορά μεταξύ "επιτιθέμενου" και "θύματος" δεν αποτελεί επαρκές κριτήριο για την κατανόηση της κατάστασης. Ο δημοκράτης και ο αυταρχικός, ο καλός και ο κακός, κ.λπ.

Στις 28 Ιουλίου 1914, μετά τη δολοφονία του αρχιδούκα Φραγκίσκου Φερδινάνδου, η πανίσχυρη Αυστροουγγρική Αυτοκρατορία (50 εκατομμύρια κάτοικοι) κήρυξε πόλεμο στη μικρή Σερβία (με δέκα φορές λιγότερο πληθυσμό). Τις ημέρες που ακολούθησαν, μέσα από το παιχνίδι των συμμαχιών, όλες οι ευρωπαϊκές δυνάμεις εισήλθαν στον πόλεμο και ένα από τα επιχειρήματα της Γαλλίας και της Αγγλίας ήταν η υπεράσπιση των αδύναμων έναντι των ισχυρών. *"Κανείς με καλή πίστη δεν μπορεί να πιστέψει ότι εμείς είμαστε οι επιτιθέμενοι"*, δήλωσε ο René Viviani, πρόεδρος του Συμβουλίου μιας πολύ δημοκρατικής Γαλλικής Δημοκρατίας στην οποία η Γερμανία, αναγκαστικά δεσποτική και σκληρή, είχε μόλις κηρύξει τον πόλεμο. Ενώ η συντριπτική πλειοψηφία των σοσιαλδημοκρατών σε όλες τις χώρες (ακόμη και ορισμένοι αναρχικοί, συμπεριλαμβανομένου του Πιοτρ Κροπότκιν) ακολουθούσε αυτή την αφήγηση και τις αντίστοιχες πολιτικές της ιεράς Συμμαχίας, το Σερβικό

¹ Montéhus, *La Butte rouge*, 1923.

² Ουκρανός στρατιώτης καθησυχάζει Γάλλο δημοσιογράφο για πυρά πυροβολικού, *Le Figaro*, 4 Μαρτίου 2022.

Σοσιαλιστικό Κόμμα αρνήθηκε την εθνική άμυνα και δεν ψήφισε τις πολεμικές πιστώσεις. Το 1914, λίγοι επαναστάτες δεν υπέκυψαν στην πολεμική προπαγάνδα³.

Όμως τα αίτια του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου δεν ερμηνεύονται πλέον με αυτόν τον τρόπο. Ο υποκινητής ή το περιστατικό που πυροδοτεί μια σύγκρουση αποτελεί μόνο ένα στοιχείο μιας πολύ πιο σύνθετης συνολικής συνθήκης⁴. Κάθε χώρα μπορεί νομίμως να ισχυριστεί ότι υπερασπίζεται τον εαυτό της, ως θύμα εισβολής, εναντίον του εισβολέα φυσικά, αλλά και ο εισβολέας που επεμβαίνει για να εμποδίσει ένα τρίτο μέρος να καταλάβει, να κυριαρχήσει ή να χειραγωγήσει το θύμα της εισβολής. Η ΕΣΣΔ το έκανε αυτό στην Ουγγαρία το 1956, η Βρετανία και η Γαλλία στην Αίγυπτο την ίδια χρονιά, οι ΗΠΑ στο Βιετνάμ, η ΕΣΣΔ στο Αφγανιστάν κ.λπ. Οι αδύναμοι υπάρχουν μόνο επειδή οι ισχυροί τους προστατεύουν από άλλους ισχυρούς, και ο καθένας αμύνεται για να αποτρέψει τον γείτονά του από το να του επιτεθεί, ή από το να χρησιμεύσει ως βάση για κάτι τέτοιο.

Όπως και τόσοι άλλοι πριν από αυτόν, ο πόλεμος που διεξάγεται σήμερα στο ουκρανικό έδαφος και εις βάρος του πληθυσμού του, εντάσσεται στο ευρύτερο πλαίσιο της αντιπαράθεσης μεταξύ των μεγάλων μπλοκ· και ο χαρακτηρισμός των εμπλεκόμενων καθεστώτων (δημοκρατία ή όχι) είναι (ως συνήθως) ανεκδοτολογικός.

Στη Δύση, ορισμένα καλά μυαλά αποδοκιμάζουν το γεγονός ότι, αντί να διαλύσουν το NATO όταν διαλύθηκε το Σύμφωνο της Βαρσοβίας μετά τη διάλυση της ΕΣΣΔ το 1991, οι Ηνωμένες Πολιτείες επέκτειναν σταδιακά αυτή τη στρατιωτική συμμαχία για να συμπεριλάβει τους περισσότερους από τους πρώην δορυφόρους της ΕΣΣΔ. Πώς θα αντιδρούσαν οι ΗΠΑ αν το Μεξικό ή ο Καναδάς προσχωρούσαν σε μια στρατιωτική συμμαχία που στρέφεται εναντίον τους⁵; Το 2022, η ρωσική εισβολή έχει το πλεονέκτημα ότι δικαιολογεί αναδρομικά και συνεχίζει τη διεύρυνση του NATO (Σουηδία, Φινλανδία).

Δεν είναι αυτό το ζήτημα. Ήταν αυτονόητο για τις ΗΠΑ (και τους συμμάχους τους) να αδράξουν την ευκαιρία της κατάρρευσης της ΕΣΣΔ για να προωθήσουν τα συμφέροντά τους και να περιορίσουν τη ρωσική ισχύ. Ακριβώς όπως έκανε η ΕΣΣΔ στο παρελθόν όποτε μπορούσε. Η Ουκρανία είναι ένα πολύ στρατηγικό έδαφος (ιδίως το ανατολικό και το νότιο τμήμα της χώρας) για να το εγκαταλείψει εύκολα η μία ή η άλλη πλευρά (μαζικός πληθυσμός και συνεπώς προλετάριοι, βιομηχανίες, άρδευση, πολυάριθμοι υπάρχοντες ή δυνητικοί πόροι, μεταξύ άλλων κάτω από τη Μαύρη Θάλασσα, πρόσβαση και έλεγχος αυτής της θάλασσας κ.λπ.)

"Σταματήστε τον πόλεμο. Μην πιστεύετε την προπαγάνδα. Σας λένε ψέματα"... Η Marina Onsiannikona χρειάστηκε θάρρος στις 14 Μαρτίου 2022 για να καταγγείλει δημοσίως τον πόλεμο που διεξάγει η ίδια της η χώρα. Είναι αμφίβολο αν οι τηλεοπτικές ειδήσεις ενός μεγάλου γαλλικού καναλιού θα μπορούσαν ποτέ να διακοπούν στις 8 μ.μ. από μια ακατάλληλη αμφισβήτηση της δυτικής πολεμικής προπαγάνδας. Υπάρχουν περισσότεροι ειρηνιστές στη Μόσχα απ' ό,τι στο Παρίσι;

³ Υπάρχουν, για παράδειγμα, οι Μπολσεβίκοι και οι Μενσεβίκοι στη Ρωσία, ο Karl Liebknecht και στη συνέχεια ο Otto Rühle στη Γερμανία. Για το θέμα αυτό, βλέπε την μπροσούρα [Les anarchistes contre la guerre. 1914-2022](#).

⁴ Τον Σεπτέμβριο του 1939, η Γαλλία και η Βρετανία κήρυξαν τον πόλεμο στη Γερμανία, η οποία μόλις είχε εισβάλει στην Πολωνία. Λίγους μήνες αργότερα, οι δύο χώρες σχεδίασαν μια μεγάλη στρατιωτική επιχείρηση εναντίον του κύριου συμμάχου του Τρίτου Ράιχ, της ΕΣΣΔ, η οποία μόλις είχε επιτεθεί στη Φινλανδία. Πρόκειται για την Επιχείρηση Pike, ένα τεράστιο πρόγραμμα βομβαρδισμού των πετρελαιοπηγών του Μπακού· η γερμανική επίθεση της 10^{ης} Μαΐου 1940 οδήγησε στην εγκατάλειψη του σχεδίου.

⁵ Αρκεί να δει κανείς τις προσπάθειες των Ηνωμένων Πολιτειών να εμποδίσουν τις Νήσους Σολομώντος να υπογράψουν αμυντική συμφωνία με την Κίνα τη στιγμή που γράφονται αυτές οι γραμμές.

Μπορεί ο Ρούντγιαρντ Κίπλινγκ να μην έγραψε ποτέ ότι "η πρώτη απώλεια του πολέμου είναι η αλήθεια", αλλά και πάλι... Φυσικά, αυτό είναι αναμενόμενο, αλλά είναι εκπληκτικό να βλέπει κανείς πόσο γρήγορα τα μέσα ενημέρωσης σε κάθε χώρα εκφράζουν μια συναίνεση που αντιστοιχεί στην πολιτική των κυβερνώντων⁶. Η λίγο-πολύ γενική αποδοχή της κρατικής διαχείρισης της κρίσης της covid-19 από τον πληθυσμό δεν εμπόδισε τις πράξεις διαμαρτυρίας, οι οποίες είναι μειοψηφικές, αλλά επαναλαμβάνονται με κάποια απήχηση. Ο πόλεμος δεν δημιουργεί μόνο υποταγή, αλλά και προσκόλληση· τουλάχιστον όσο η σύγκρουση δεν παρατείνεται σε σημείο που οι στόχοι της να φαίνονται όλο και λιγότερο αξιόπιστοι. Γνωρίζοντας ότι το 2022, δεκάδες εκατομμύρια άνδρες δεν θα κληθούν πλέον να υπηρετήσουν στον στρατό: εκατοντάδες εκατομμύρια θεατές θα κινητοποιηθούν μπροστά στις οθόνες τους.

Στο Παρίσι ή στη Μασσαλία, όλοι είναι κατά του πολέμου... αλλά εύχονται να κερδίσει η Ουκρανία, θέλουν να παραδοθούν περισσότερα όπλα και θέλουν να σταλούν εκεί Γάλλοι στρατιώτες. Τα "ειρηνιστικά" συλλαλητήρια με τα κίτρινα και μπλε χρώματα είναι πολύ ήρεμα και αραιά, αν τα συγκρίνουμε με τις φλογερές διαδηλώσεις κατά του πολέμου του 2003, όπου, καλό είναι να θυμόμαστε, κανείς δεν επιθυμούσε τη νίκη του Ιράκ, κανείς δεν πρότεινε να παραδοθούν όπλα στη Βαγδάτη για να καταρρίψει τα αμερικανικά αεροπλάνα. Είναι αλήθεια ότι ο επίσημος στόχος αυτής της πολύ ειδικής επιχείρησης ήταν να απομπααθιστεί και να αποστρατιωτικοποιηθεί η χώρα, να καταπολεμηθεί η τρομοκρατία, να απελευθερωθεί ένας λαός και να αποκτήσει δημοκρατία. Είναι λίγο μπερδεμένο.

Αλλά γιατί;

*"- Είναι ένας αντιφασιστικός πόλεμος...
- Είναι ένας πόλεμος. Με τις βαθιές του καταβολές,
τους ιστορικούς του λόγους, τις ερμηνείες του.
Ο εθνικισμός, η Συνθήκη των Βερσαλλιών,
οι αντιπαλότητες μεταξύ των επεκτατικών δυνάμεων."⁷*

Πράγματι, γιατί η Ρωσία ξεκίνησε αυτή την επιχείρηση, οι συνέπειες της οποίας θα είναι καταστροφικές, μεταξύ άλλων και για την ίδια; Ποιο ήταν το συμφέρον της;

Ας αποφύγουμε πρώτα απ' όλα τις ψυχολογικές ή παθολογικές ερμηνείες που είναι πολύ της μόδας σήμερα όταν πρόκειται να μιλήσουμε για έναν αντίπαλο· δεν είναι το θέμα η γεροντική ή πνευματική σύγχυση οποιουδήποτε πολιτικού ηγέτη· ας αποφύγουμε επίσης την προσωποποίηση, αφού κανείς δεν ηγείται ποτέ μόνος του.

Η ιστορία μας δείχνει ότι η έναρξη ενός πολέμου, αυτή η "τρέλα", είναι στην πραγματικότητα, σε μια δεδομένη στιγμή, η πιο λογική επιλογή για ένα κράτος· αλλά η λογική και τα συμφέροντα των κυρίαρχων τάξεων είναι πολύ διαφορετικά από αυτά των τίμιων ανθρώπων και των προλετάρων.

Πρώτα απ' όλα, ας σημειώσουμε ότι, αν και η απειλή ήταν υπαρκτή, η έναρξη αυτής της επιχείρησης και κυρίως η έκτασή της εξέπληξε σχεδόν όλους τους παρατηρητές και τους ειδικούς. Η εισβολή στην Ουκρανία είχε προβλεφθεί και σχεδιαστεί (τα επιτελεία πάντα κάνουν σχέδια για τις πιο διαφορετικές καταστάσεις) και είχαν προηγηθεί γιγαντιαίοι ελιγμοί στη Λευκορωσία. Αλλά δεν είναι βέβαιο ότι

⁶ Για το ζήτημα αυτό, μέσα από τα παραδείγματα των πολέμων στο Κοσσυφοπέδιο, το Ιράκ, το Αφγανιστάν και τη Λιβύη, βλ. Serge Halimi, Mathias Reymond, Dominique Vidal, Henri Maler, [L'opinion, ça se travaille... Les médias et les "guerres justes"](#), Agone, 2006, 272 σελ.

⁷ Louis Mercier Vega, [La Chevauchée anonyme](#), éditions Noir, 1978, σ.78.

η επιχείρηση επιλέχθηκε πραγματικά, και ακόμη λιγότερο βέβαιο πότε ξεκίνησε· μπορεί να επιβλήθηκε στους Ρώσους ηγέτες ως αποτέλεσμα ενός πολύπλοκου αλλά μοιραίου σπιράλ αντιπαράθεσης μεταξύ του NATO και της Ρωσίας (ιδιαίτερα από το 2014 και μετά), στο οποίο βρίσκουμε στοιχεία όπως:

- η αντιπαλότητα μεταξύ των Ηνωμένων Πολιτειών και της Ρωσίας για τον ενεργειακό εφοδιασμό της Ευρώπης·
- η αυξημένη ανάπτυξη στρατευμάτων του NATO στην περιοχή τα τελευταία χρόνια (χώρες της Βαλτικής, Πολωνία και Ρουμανία)·
- η αύξηση των δυτικών παραδόσεων όπλων στην Ουκρανία το 2021 και συνεπώς η αύξηση της δύναμης του ουκρανικού στρατού, ο οποίος στο μέλλον (αλλά πότε;) θα μπορούσε να είναι αρκετά ισχυρός ώστε να ανακαταλάβει τα αποσχιστικά εδάφη του Ντονμπάς ή, τουλάχιστον, να αντιταχθεί αποτελεσματικά σε μια νέα ρωσική επέμβαση·
- η εξέλιξη και η αποτυχία των διαπραγματεύσεων για το καθεστώς της Ουκρανίας (ουδετερότητα; αποστρατιωτικοποίηση; ένταξη στο NATO;) και του Ντονμπάς (αυτονομία; ανεξαρτησία;), συμπεριλαμβανομένων των εβδομάδων που προηγήθηκαν της επίθεσης·
- οι δηλώσεις του Τζο Μπάιντεν, ο οποίος, ενώ οι Ηνωμένες Πολιτείες καταγγέλλουν την επικείμενη ρωσική εισβολή, δηλώνει ότι "*δεν έχει καμία πρόθεση να αναπτύξει αμερικανικές ή νατοϊκές δυνάμεις στην Ουκρανία*" (25 Ιανουαρίου 2022) - κάτι που, με διπλωματικούς όρους, μπορεί να ερμηνευθεί ως "δώρο για συμφωνία"⁸.
- ευρωπαϊκές χώρες που εμφανίζονται αδύναμες, διχασμένες και πολύ εξαρτημένες από τη Ρωσία για να επιβάλουν νέες οικονομικές κυρώσεις·
- στοιχεία που μας διαφεύγουν σήμερα – ορισμένοι ειδικοί ανέφεραν μια πιθανή μεταστροφή της Ρωσίας γύρω στις 21-23 Φεβρουαρίου,
- ένα παράθυρο ευκαιρίας που φαίνεται να κλείνει: "Η τώρα ή ποτέ!".

Ειδομένη ως δυνατότητα, η εισβολή στην Ουκρανία, που προβαλλόταν ως απειλή στο διπλωματικό πόκερ, αναμφίβολα αποφασίστηκε και στη συνέχεια αναβλήθηκε, ίσως αρκετές φορές· η τελική απόφαση ελήφθη πιθανότατα μόνο την τελευταία στιγμή, αφού είχαν χαθεί αρκετές εβδομάδες, εξ ου και οι πολύ δυσμενείς καιρικές συνθήκες, κατά την περίοδο της *raspoutitsa*.

Διεξαγωγή επιχειρήσεων

"Κανένα σχέδιο δεν μπορεί να αντέξει την πρώτη επαφή με τον εχθρό"⁹.

Αυτό που αρχικά εκπλήσσει τους "μετρημένους" παρατηρητές είναι ότι της ρωσικής χερσαίας επίθεσης προηγήθηκαν μόνο λίγες ώρες αεροπορικών βομβαρδισμών και πυραυλικών επιθέσεων σε ουκρανικούς στρατώνες, αεροπορικές βάσεις, συστήματα αεράμυνας και ραντάρ¹⁰. Δεύτερον, είναι η τόλμη του αρχικού σχεδίου (αντάξια μιας επικίνδυνης ζαριάς σε ένα παιχνίδι πολέμου). Ο στόχος είναι πιθανότατα να συνθηκολογήσει η Ουκρανία σε λίγες ημέρες, μετά από μια μεγάλης κλίμακας

⁸ Είναι πλέον γνωστό ότι το 1990, λίγες εβδομάδες πριν από την εισβολή των στρατευμάτων του Σαντάμ Χουσεΐν στο Κουβέιτ, η αμερικανική διπλωματία είχε αφήσει τον Ιρακινό ομολογό της να θεωρήσει ότι οι Ηνωμένες Πολιτείες δεν θα επενέβαιναν σε περίπτωση μιας τέτοιας στρατιωτικής επιχείρησης.

⁹ Helmuth Karl Bernhard von Moltke, πρώσος στρατάρχης (1800-1891).

¹⁰ Ο αμερικανικός στρατός και οι δυτικοί βοηθοί του γενικά δεν επιχειρούν στο πεδίο της μάχης πριν να βομβαρδίσουν εχθρικές θέσεις και πόλεις για εβδομάδες, αν όχι μήνες (Ιράκ 1991, Σερβία 1999, Ιράκ 2003, Μοσούλη 2017 κ.λπ.). Αυτό που πραγματικά διαφοροποιεί αυτούς τους στρατούς είναι η σχέση τους με τον θάνατο, των ίδιων των στρατιωτών τους.

επιχείρηση ελικοπτέρων εναντίον ενός αεροδρομίου στα περίχωρα του Κιέβου, ανοίγοντας τον δρόμο για την ταχεία διείσδυση των τεθωρακισμένων, την κατάληψη της πρωτεύουσας και την πτώση της κυβέρνησης. Παρόλο που οι αλεξιπτωτιστές κατέλαβαν το αεροδρόμιο, η επιχείρηση απέτυχε, επειδή κατατροπώθηκαν από την αντεπίθεση. Ταυτόχρονα, σε πολλά σημεία, φάλαγγες τεθωρακισμένων οχημάτων πέρασαν τα σύνορα και διείσδυσαν στη χώρα, αλλά χωρίς προφύλαξη ή προστασία, χωρίς τακτική αεροπορική υποστήριξη και, κυρίως, άλλη μια έκπληξη, χωρίς προετοιμασία ή υποστήριξη από το πυροβολικό· ενώ, σύμφωνα με το σοβιετικό δόγμα, *"ο ρώσικος στρατός είναι πρωτίστως ένα μεγάλο πυροβολικό που ρολάρει και μια αεροπορική δύναμη κρούσης που ρίχνει απαλές βόμβες"* (Michel Goya). Ούτε καταστρέφει στρατηγικούς χώρους, διανομή ηλεκτρικής ενέργειας ή επικοινωνίες (στη Σερβία, το 1999, το NATO στόχευσε σταθμούς παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας και γέφυρες). Ό,τι κι αν λένε τα δυτικά μέσα ενημέρωσης, στις πρώτες δεκαπέντε ημέρες της επίθεσής της, η Ρωσία διεξήγαγε έναν σχετικά "συγκρατημένο" πόλεμο. Αυτό μπορεί να εξηγηθεί από την πίεση των μέσων ενημέρωσης, αλλά και από την επιθυμία της Ρωσίας να διατηρήσει τις υποδομές και τις βαριές βιομηχανίες των περιοχών που ήθελε να προσαρτήσει. Και κυρίως από την προοπτική να γλιτώσει έναν ρωσόφωνο πληθυσμό από τον οποίο πίστευε ότι θα ήταν ευπρόσδεκτη και τον οποίο, επίσημα, ισχυριζόταν ότι ήθελε να απελευθερώσει από τον ναζιστικό ζυγό. Αλλά αυτή η στρατηγική κατέληξε σε αποτυχία. Οι αναλύσεις των ρώσικων μυστικών υπηρεσιών ήταν εντελώς λανθασμένες: ο πληθυσμός αποδείχθηκε εχθρικός προς τους στρατιώτες και μερικές φορές αυτοσχεδίαζε ένοπλες αντιστασιακές ενέργειες (ρίχνοντας βόμβες μολότοφ). Επιπλέον, η ρωσική εισβολή αντιμετωπίζει πολύ πιο επίμονη αντίσταση από τον ουκρανικό στρατό απ' ό,τι αναμενόταν. Αυτό οφείλεται κυρίως στο γεγονός ότι ο ρώσικος στρατός δεν επωφελείται από κανένα αποτέλεσμα αιφνιδιασμού· μολονότι οι εβδομαδιαίοι ελιγμοί στη Λευκορωσία προκάλεσαν προφανώς ανησυχία, οι Ουκρανοί έλαβαν από τις αμερικανικές μυστικές υπηρεσίες τις ακριβείς λεπτομέρειες της επερχόμενης επιχείρησης και προετοιμάστηκαν γι' αυτήν, ιδίως με τη διασπορά στρατευμάτων και εξοπλισμού για να περιορίσουν τις επιπτώσεις των πρώτων ρώσικων βομβαρδισμών.

Οι ρωσικές φάλαγγες τεθωρακισμένων οχημάτων ή φορτηγών ανεφοδιασμού που προχωρούν σαν να βρίσκονται σε κατακτημένο έδαφος αντιμετωπίζουν έναν λυσσαλέο ανταρτοπόλεμο· αποτελούν πρωταρχικό στόχο, όχι τόσο για τους ένοπλους πολίτες όσο για μικρές ομάδες βαριά εξοπλισμένων στρατιωτών (κυρίως για τους τρομερούς αμερικανικούς αντιαρματικούς πυραύλους Javelin ή τους σουηδικούς αντιαρματικούς πυραύλους NLAW¹¹) ή για drones μάχης (τουρκικά Bayraktar). Η πρόελαση φαίνεται επίσης να παρεμποδίζεται από την έλλειψη καυσίμων, τροφίμων και ακόμη και πυρομαχικών, δηλαδή από τα ελαττωματικά logistics ή/και την έλλειψη προετοιμασίας. Εξ ου και το σχετικά χαμηλό ηθικό των μαχητών, ιδίως μετά από εβδομάδες εξαντλητικών ελιγμών.

Μετά από δεκαπέντε ημέρες μάχης, καθώς το λιωμένο χιόνι και η λάσπη εξαπλώνονταν και οι θέσεις γίνονταν πιο άκαμπτες, οι επιτιθέμενοι άρχισαν να κάνουν πολύ λιγότερο μετριοπαθή χρήση του πυροβολικού, ιδίως εναντίον των περιχώρων των μεγάλων πολιορκημένων πόλεων, όπου είχε τοποθετηθεί το ουκρανικό πεζικό. Η ρωσική πολεμική αεροπορία παραμένει ελάχιστα χρησιμοποιημένη, φαίνεται να διαθέτει ελάχιστα πυρομαχικά ακριβείας, οπότε τα πλήγματα πρέπει να γίνονται εξ' όψεως, άρα σε καθαρές ημέρες, αλλά ο καιρός είναι κακός και το ανώτατο όριο πτήσης είναι πολύ χαμηλό, οπότε τα αεροπλάνα βρίσκονται εντός εμβέλειας των ουκρανικών Manpads (φορητοί αντιαεροπορικοί πύραυλοι), οι οποίοι τους προκαλούν μεγάλες ζημιές. Επιπλέον, ο ουκρανικός στρατός επωφελήθηκε πολύ γρήγορα από τη σημαντική υποστήριξη του NATO, είτε πρόκειται για εξοπλισμό

¹¹ Μέχρι τις 23 Φεβρουαρίου 2022, αμερικανικές, βρετανικές και καναδικές μονάδες ειδικών δυνάμεων βρίσκονται επίσημα στην Ουκρανία για να εκπαιδεύσουν τον στρατό στη χρήση αυτών των όπλων· αποχωρούν από τη χώρα λίγες ώρες πριν από τη ρωσική επίθεση.

(μαζικές και αυξανόμενες παραδόσεις όπλων και πυρομαχικών), είτε για εκπαίδευση (επί τόπου ή σε δυτικές χώρες), είτε για επίβλεψη (επί τόπου¹²), είτε για παροχή πληροφοριών¹³.

Πολύ γρήγορα, έγινε λόγος για αποτυχία ή αδιέξοδο του ρώσικου στρατού¹⁴, χωρίς να γνωρίζουμε τους αρχικούς στόχους του Κρεμλίνου· επιπλέον, υπάρχει διαφορά μεταξύ των πολιτικών στόχων και των στρατιωτικών στόχων, οι οποίοι πρέπει να είναι πιο εκτεταμένοι από τους πρώτους, προκειμένου να επιτραπεί η κατάληψη θέσεων που θα χρησιμεύσουν ως διαπραγματευτικά χαρτιά σε μελλοντικές διαπραγματεύσεις. Η εισβολή σε ολόκληρη την Ουκρανία μάλλον δεν αποτελεί σχέδιο του Κρεμλίνου: πολύ δαπανηρή, πολύ περίπλοκη (ειδικά για την κατάληψη της επικράτειας), ενώ θα ήταν πιο πρακτικό να διατηρηθεί η Ουκρανία περιορισμένη στο δυτικό της τμήμα (έστω και για να συγκεντρωθούν τα εκατομμύρια των προσφύγων και οι πιο εχθρικοί προς τη Ρωσία πληθυσμοί). Η επιθυμία προσάρτησης νέων επαρχιών (ανατολική όχθη του Δνείπερου, μέρος ή το σύνολο της ακτογραμμής της Μαύρης Θάλασσας) είναι πιο πιθανή. Σε κάθε περίπτωση, αν δεν ταπεινωθεί (στα μάτια του κόσμου και του πληθυσμού της), η Ρωσία δεν μπορεί να σταματήσει την επιχείρησή της πριν κατακτήσει ένα ελάχιστο αριθμό στρατηγικών θέσεων. *"Ο Πούτιν βρίσκεται ακριβώς στη θέση ενός τζογαδόρου. Έβαλε ένα στοιχείο και το έχασε στην αρχή. Πόσο θα συνεχίσει να ποντάρει για να μη φύγει με άδειες τσέπες; Αυτό ακριβώς είναι το θέμα. Και η Δύση πρέπει να καταλάβει ότι δεν μπορεί να φύγει με άδειες τσέπες, γιατί αν έχει την αίσθηση ότι μπορεί να φύγει με άδειες τσέπες θα συνεχίσει να ποντάρει. Αυτή είναι η οφθαλμαπάτη της νίκης που κυριεύει όλους τους ηγέτες που δεσμεύονται σε μια στρατιωτική επιχείρηση"* (στρατηγός Vincent Desportes)¹⁵.

Στα τέλη Μαρτίου, καθώς το αδιέξοδο επιβεβαιωνόταν και έπρεπε να αποφευχθεί μια μεγάλη οπισθοχώρηση, τα ρωσικά στρατεύματα αποσύρθηκαν από τα κατακτημένα εδάφη γύρω από το Κίεβο και στα βόρεια της χώρας και μεταστάθμευσαν στα ανατολικά. Από εδώ και στο εξής, στόχος του Κρεμλίνου είναι να ολοκληρώσει την κατάκτηση του Ντονμπάς και να διασφαλίσει την εδαφική συνέχεια μεταξύ αυτού του εδάφους και της Κριμαίας, ακόμη και με την Υπερδνειστερία. Για το σκοπό αυτό, οι ρωσικές μονάδες επέστρεψαν στο κλασικό τους δόγμα και έκαναν μεγάλο χώρο για την προετοιμασία του πυροβολικού και τον αεροπορικό βομβαρδισμό. Στα τέλη Απριλίου, αργά αλλά μεθοδικά, τα στρατεύματα αυτά επέλαυαν· η αντιπαράθεση, μηχανική και ανθρώπινη, ήταν σκληρή, ιδίως καθώς οι δυνάμεις ήταν πλέον σχετικά ισορροπημένες. Η Μόσχα, η οποία κινητοποίησε μόνο έναν σχετικά μικρό αριθμό ανδρών σε αυτόν τον πόλεμο, περίπου 200.000 (σε σύγκριση με τους 200.000 έως 300.000 του Κιέβου), επωφελήθηκε από μια ορισμένη αεροπορική υπεροχή (που περιορίστηκε από τους αντιαεροπορικούς πυραύλους του εχθρού) και την υπεροχή του πυροβολικού (που περιορίστηκε από τις ισχυρές οχυρώσεις των αμυνόμενων). Αν δεν καταφέρει να κάμψει την αντίσταση στο Ντονμπάς, η Ρωσία θα πρέπει να βρει μια άλλη λύση για να μην χάσει το πρόσωπό της...

¹² Ορισμένα μέλη των αμερικανικών ή βρετανικών ειδικών δυνάμεων έχουν την ενοχλητική τάση να τίθενται σε ετοιμότητα και να αποκτούν αμέσως μια νέα υπηκοότητα, στην προκειμένη περίπτωση την ουκρανική. Οι δημοσιογράφοι έχουν δείξει, για παράδειγμα, ότι Αμερικανοί είναι αυτοί που διαχειρίζονται και ελέγχουν τη στρατολόγηση των ξένων εθελοντών στον ουκρανικό στρατό, Régis Le Sommier, "Avec des volontaires français", *Le Figaro magazine*, 8 Απριλίου 2022, σελ. 55-57.

¹³ Αν οι δυτικοί κατασκοπευτικοί δορυφόροι εργάζονται, το ίδιο συμβαίνει και με τα αεροπλάνα ή τα drones ηλεκτρονικής κατασκοπείας του NATO, τα οποία πετούν κατά μήκος των ουκρανικών συνόρων και των ρωσικών χωρικών υδάτων από την αρχή της εισβολής (μερικές φορές μπορεί κανείς να τα δει στην ιστοσελίδα [Flightradar24](#)) και παρέχουν στο Κίεβο κρίσιμες πληροφορίες για τις μάχες σε πραγματικό χρόνο.

¹⁴ Σύμφωνα με τα γαλλικά μέσα ενημέρωσης, τα ρωσικά στρατεύματα βομβαρδίζουν μόνο σχολεία, βρεφονηπιακούς σταθμούς, μαιευτήρια και νοσοκομεία... οπότε είναι κατανοητό ότι δυσκολεύονται να ξεπεράσουν τις ουκρανικές δυνάμεις. Είναι στη φύση του σύγχρονου πολέμου να λαμβάνει χώρα σε αστικές περιοχές, εν μέσω αμάχων, στα σπίτια και στους χώρους εργασίας τους. Και όταν τα ουκρανικά στρατεύματα ανακαταλαμβάνουν μια πόλη από τους Ρώσους, αυτό γίνεται αφού χρησιμοποιήσουν τις ίδιες μεθόδους με αυτούς, σχεδόν τον ίδιο εξοπλισμό (πλην της αεροπορίας) και σχεδόν το ίδιο δόγμα. Για μια σοβαρή και τεχνική άποψη, βλ. για παράδειγμα Gaston Erlom, "Force ou faiblesses de l'armée russe", *Raids*, αριθ. 430, σ. 29-42.

¹⁵ «[Guerre en Ukraine : quelle est la stratégie militaire de Poutine?](#)», video.ilefigaro.fr, 3 mars 2022.

ειδικά από τη στιγμή που κάποιοι μιλούν ήδη για το ενδεχόμενο ανατροπής της κατάστασης και ουκρανικών επιθέσεων εναντίον της Υπερδνειστερίας ή της Κριμαίας. Δεδομένου ότι πολύ λίγες χώρες φαίνεται να εργάζονται προς την κατεύθυνση της αποκλιμάκωσης – το αντίθετο μάλιστα – ο κίνδυνος αύξησης των ακραίων καταστάσεων είναι πλέον πολύ πραγματικός.

Η αυτοοργάνωση του πληθυσμού

*"Δεν υπάρχει πλέον λόγος να πολεμήσουμε,
δεν έχουμε πλέον στρατό, ούτε εσύ ούτε εγώ,
παρά μόνο κουρέλια διαφόρων χρωμάτων
που τώρα ονομάζονται στολές.
Πώς φαινόμαστε τώρα με αυτά τα κουρέλια;
Δεν υπάρχουν πια σύνορα, δεν υπάρχουν κυβερνήσεις,
δεν υπάρχουν ευγενείς σκοποί, άρα δεν υπάρχει λόγος
να πολεμήσουμε¹⁶..."*

Όπως είδαμε, η Ρωσία περίμενε καλή υποδοχή στις ρωσόφωνες περιοχές της ανατολικής και νότιας χώρας, αλλά συνέβη το αντίθετο. Τις πρώτες ημέρες, δόθηκε μεγάλη έμφαση, τόσο στα αστικά μέσα ενημέρωσης όσο και στα δίκτυα ακτιβιστών, στην κινητοποίηση του ουκρανικού πληθυσμού. Αυτό μας φαίνεται ότι εμπίπτει σε δύο διαφορετικά πεδία.

Πρώτα απ' όλα, η βασική υλική αλληλεγγύη απέναντι στην καταστροφή: βοήθεια και υποδοχή των προσφύγων που φεύγουν από τις ζώνες της μάχης (βρίσκονται κάτω από το σπίτι σας και προέρχονται από τη διπλανή πόλη), βοήθεια στους τραυματίες ή στους ανθρώπους που θάφτηκαν κάτω από τα ερείπια ενός σπιτιού κ.λπ. Οργανωνόμαστε όσο καλύτερα μπορούμε, σε συντονισμό με τις υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης, το δημαρχείο, μια ΜΚΟ ή απλά μεταξύ γειτόνων. Αυτές οι χειρονομίες ερμηνεύτηκαν μερικές φορές ως σημάδια μιας αυτοοργάνωσης των προλετάριων που θα ήταν χειραφετητική αν εξαπλωνόταν και ενδυναμωνόταν. Αυτό μας φαίνεται ιδιαίτερα υπερβολικό, καθώς οι χειρονομίες αυτές είναι αποτέλεσμα των ελάχιστων αντανακλαστικών αμοιβαίας βοήθειας που είναι αρκετά συνηθισμένα μεταξύ των ανθρώπων.

Και υπάρχει μια κινητοποίηση που θα μπορούσε να χαρακτηριστεί πολεμική, με στόχο την αντιμετώπιση της ρωσικής επίθεσης. Και εδώ, οι άνθρωποι οργανώθηκαν όσο καλύτερα μπορούσαν, ενώ οι κρατικές υπηρεσίες ήταν εντελώς εξασθενημένες: καλλιτέχνες δημιούργησαν ένα εργαστήριο για να φτιάχνουν κοκτέιλ μολότοφ, ιδιοκτήτες εστιατορίων δημιούργησαν μια καντίνα για να παρέχουν μερίδες φαγητού στους στρατιώτες, επιχειρήσεις μετατράπηκαν σε κατασκευαστές αντιαρματικών οχυρώσεων, γυναίκες ενώθηκαν για να ράψουν δίχτυα παραλλαγής, συνταξιούχοι γέμισαν σακούλες με άμμο, κάτοικοι έχτισαν οδοφράγματα κ.λπ.

Αυτό που εντυπωσιάζει πολύ τους ανθρώπους που δεν είναι συνηθισμένοι στον πόλεμο (εμάς) είναι αυτοί οι πολίτες που σχηματίζουν ουρές για να φορέσουν στολή και να ενταχθούν στην Εδαφική Άμυνα (ΕΑ), αυτόν τον κλάδο του ουκρανικού στρατού που αποτελείται από εφέδρους και εθελοντές. Δεκάδες χιλιάδες τουφέκια διανεμήθηκαν στον πληθυσμό, απελευθερώθηκαν κρατούμενοι με αντάλλαγμα τη συμμετοχή τους στις μάχες κ.λπ. Στην αρχή, όσοι κατατάσσονταν έπρεπε να εξοπλιστούν, με δικά τους έξοδα, σε καταστήματα με στρατιωτικά είδη (στολές, κράνη, αλεξίσφαιρα γιλέκα κ.λπ.). Όσον αφορά τους επόμενους, ιδίως όσοι ήταν εγγεγραμμένοι σε λίστες αναμονής, εκτός αν

¹⁶ Montgomery Pittman, "Δύο", πρώτο επεισόδιο της τρίτης σεζόν της σειράς The Fourth Dimension, 1961.

είχαν στρατιωτική εμπειρία, η κυβέρνηση τους ζήτησε πάνω απ' όλα να συνεχίσουν να εργάζονται, μια άλλη ουσιαστική μορφή αντίστασης.

Η τακτική αξία των μονάδων που συγκροτούνται με αυτόν τον τρόπο είναι, όπως είναι λογικό, μάλλον μειωμένη, αλλά ο ρόλος της ΕΑ είναι κυρίως να απαλλάξει τους καλύτερα εκπαιδευμένους στρατιώτες από τα πιο άχαρα και χρονοβόρα καθήκοντα: φύλαξη των μετόπισθεν (αποθήκες, γέφυρες κ.λπ.), περιπολίες στις πόλεις, επιβολή απαγόρευσης κυκλοφορίας και καταπολέμηση των λεηλασιών. Η πόρτα είναι ανοιχτή σε όλες τις "υπερβολές": τα σημεία ελέγχου και οι έλεγχοι ταυτότητας πολλαπλασιάζονται (υπό την εξουσία του γείτονά σας, του μπακάλη σας ή ενός συναδέλφου σας στη δουλειά), οι άγρυπνοι πολίτες παρακολουθούν και καταγγέλλουν, ύποπτοι πολίτες (κατάσκοποι, σαμποτέρ, φιλορώσοι;) κυνηγιούνται και μεταφέρονται ποιος ξέρει πού για ανάκριση, κ.λπ. Καθώς τα δικαστήρια δεν λειτουργούσαν πλέον, ήταν η ΕΑ που μερικές φορές εφάρμοζε ταχεία δικαιοσύνη, ιδίως κατά των κλεφτών και των πλιατσικολόγων (όσοι δεν πυροβολούνταν επί τόπου, δένονταν σε ένα στύλο στη μέση του δρόμου, με τα παντελόνια τους κατεβασμένα στους αστραγάλους, μέσα στο παγωμένο κρύο).

Χωρίς να υποστηρίζουμε έναν μακάριο ειρηνισμό, βρίσκουμε πιο ενδιαφέρουσες τις διαδηλώσεις των πολιτών που παρατηρήσαμε μερικές φορές και οι οποίες αποσκοπούσαν στο μπλοκάρισμα των λωρίδων κυκλοφορίας, στο σταμάτημα των φαλάγγων των τανκς με μη βίαιη δράση (πράγματα που είδαμε στο Ιράν το 1979, στο Πεκίνο το 1989, στη Σλοβενία το 1990). Αλλά και εδώ, αυτό που εκφράζεται δεν είναι μια ενστικτώδης απόρριψη του πολέμου, ένας κάπως αφελής ειρηνισμός, αλλά ένας βαθύς εθνικισμός· δεν κυματίζουν σημαίες ειρήνης, αλλά το ουκρανικό έμβλημα. Με αυτή την κρίση, αναμφίβολα παρακολουθούμε "ζωντανά" την ολοκλήρωση της οικοδόμησης αυτού του ουκρανικού έθνους, τον καρπό μιας διαδικασίας που ξεκίνησε με την ανεξαρτησία: ένας πληθυσμός που, ανεξάρτητα από τη γλώσσα του, έχει ξαφνικά επίγνωση των ιστορικών, πολιτιστικών, ακόμη και θρησκευτικών ιδιαιτεροτήτων του (η Ορθόδοξη Εκκλησία, που εξακολουθεί να εξαρτάται από τη Μόσχα, διαχωρίζεται τώρα από αυτήν) και που, πέρα από τις τάξεις, είναι υπερήφανος για τον εαυτό του... ακόμη και αν, υπό το φως της ιστορίας, οι ιδιαιτερότητες αυτές μπορεί να φαίνονται αρκετά τεχνητές, ακόμη κι αν δημιουργούνται από το μηδέν για την περίπτωση (όπως μετά τη διάλυση της Γιουγκοσλαβίας τη δεκαετία του 1990). Θα υπάρξουν κάποιοι που θα το βρουν συγκινητικό. Σε κάθε περίπτωση, αυτό δεν φαίνεται να ενοχλεί πολλούς δυτικούς ανθρωπιστές και σοσιαλδημοκράτες, οι οποίοι είναι συνήθως πιο επιφυλακτικοί σε ό,τι αφορά τον εθνικισμό· μια έξοχη εικόνα αυτού είναι ο σκηνοθέτης Mathieu Kassovitz να εξηγεί σε έναν δημοσιογράφο ότι οι Ουκρανοί, τους οποίους γνωρίζει καλά, είναι "υπερεθνικιστές με την καλή έννοια, δηλαδή είναι υπερήφανοι για τη χώρα τους και θέλουν να την προστατεύσουν απόλυτα". Το ίδιο φαίνεται να ισχύει και για ορισμένους Γάλλους ακροαριστερούς ακτιβιστές (για τους οποίους, γενικά μιλώντας, το να ανεμίζει κανείς μια τρίχρωμη σημαία σε μια διαδήλωση είναι ένδειξη φασισμού). Αλλά υπάρχουν ήδη Ουκρανοί αναρχοσυνδικαλιστές που προωθούν έναν "απελευθερωτικό και δημιουργικό εθνικισμό"¹⁷! Ένα εθνικιστικό συναίσθημα που, όπως είναι λογικό, συμβαδίζει με την υποστήριξη του πληθυσμού στον στρατό του, μια ζωντανή και μακροχρόνια υποστήριξη, σε συνδυασμό με μια σχέση με την αρρενωπότητα που είναι κάπως διαφορετική από αυτή που είναι γνωστή στη Δυτική Ευρώπη, η οποία εξηγεί "φυσικά" αυτήν την προθυμία να πάρει κανείς τα όπλα για να υπερασπιστεί τη χώρα του, ακόμη και αν "η εκπαίδευση, η συντήρηση και ο εξοπλισμός της Ουκρανίας, καθώς και οι απαιτήσεις του ΔΝΤ για πιστώσεις προς το κράτος, είναι ταυτόχρονα οι δομικές αιτίες της διάλυσης των νοσοκομείων, της υποεπένδυσης στην εκπαίδευση, των άθλιων συντάξεων για τους συνταξιούχους, της απουσίας μισθολογικών αυξήσεων στον δημόσιο τομέα"¹⁸. Γιατί το να υπερασπίζεται κανείς τη χώρα του είναι, ας θυμηθούμε, πρώτα απ' όλα να υπερασπίζεται τα συμφέροντα της αστικής τάξης του απέναντι σε αυτά της απέναντι αστικής τάξης.

¹⁷ Perrine Poupin, "[L'irruption de la Russie en Ukraine. Entretien avec un volontaire de la défense territoriale de Kiev](#)", *Mouvements*, 29 Μαρτίου 2022.

¹⁸ "[Lettres d'Ukraine](#)", πρώτο μέρος στην ιστοσελίδα Tous dehors. [ελληνική μετάφραση στο antithesi.gr]

Ωστόσο, η εξύμνηση της γης, του αίματος και της δημοκρατίας είχε τα όριά της. Από την αρχή της εισβολής, αν και η επιστράτευση διατάχθηκε καθιστώντας δυνατή τη στρατολόγηση όλων των ανδρών ηλικίας 18 έως 60 ετών, συνοδευόταν από απαγόρευση εξόδου από την επικράτεια... επειδή δεν φαινόταν ότι όλοι οι Ουκρανοί ήθελαν να καταταγούν στον στρατό ή στην ΕΑ. Υπάρχουν πράγματι ανυπότακτοι και λιποτάκτες· κάποιοι προσπαθούν να κρυφτούν, να αποκτήσουν πλαστά χαρτιά, να διαφύγουν στο εξωτερικό· δεν είναι τυχαίο ότι υπάρχουν έλεγχοι στα σύνορα για την έξοδο των προσφύγων. Άλλοι, προσεκτικά, εντάσσονται στην τοπική τους ΕΑ, στα μετόπισθεν, για να αποφύγουν τη βίαιη ένταξή τους σε μια μονάδα που θα πήγαινε στη μάχη. Δυστυχώς γι' αυτούς, οι παραδόσεις του ΝΑΤΟ (π.χ. δεκάδες χιλιάδες κράνη και αλεξίσφαιρα γιλέκα) επιτρέπουν τον εξοπλισμό ενός αυξανόμενου αριθμού νεοσυλλέκτων (και μελών της ΕΑ) και την αποστολή τους στο φοβερό Ανατολικό Μέτωπο... από εκεί, μηχανικά, ένας αυξανόμενος αριθμός αρνητών και ίσως ακόμη και οι πρώτες διαδηλώσεις κατά της υποχρεωτικής στράτευσης (στο Khoust, στα δυτικά της χώρας).

Ωστόσο, αν και η Ουκρανία βίωσε μερικές εβδομάδες αβεβαιότητας, η κυβέρνηση ανέλαβε γρήγορα τον έλεγχο, εν μέρει χάρη στην υποστήριξη των πολιτών της. Οι τελευταίοι δεν αυτοοργανώθηκαν ενάντια στο κράτος ή εξαιτίας της απουσίας του, αλλά για να το αποτρέψουν από το να καταρρεύσει κάτω από τα ρωσικά χτυπήματα. Αυτή είναι μια αρκετά "φυσιολογική" αντίδραση σε μια χώρα με ισχυρή αίσθηση εθνικής ενότητας, η οποία διαμορφώνεται για τον σκοπό αυτό από την *ad hoc* προπαγάνδα. Αυτό επιβεβαιώνει, για άλλη μια φορά, ότι η αυτοοργάνωση δεν είναι από μόνη της επαναστατική.

Τι να κάνουμε... κάτω από τις βόμβες;

*"Η νίκη τραγουδώντας μας ανοίγει την πύλη,
Η Έλευθερία καθοδηγεί τα βήματά μας."¹⁹*

Δεν βρισκόμαστε στην κατάσταση των Ουκρανών, ούτε των αναρχικών ή των κομμουνιστών που ζουν στην Ουκρανία· είναι δύσκολο να ξέρουμε τι θα έπρεπε να γίνει εκεί, να κάνουμε μια επιτόπια αξιολόγηση της δράσης τους, επειδή (όποιες κι αν είναι οι ιδέες μας) δεν ξέρουμε πώς θα αντιδρούσαμε εμείς στη θέση τους· η ιστορική αναδρομή συχνά επιτρέπει αυτού του είδους την κρίση, επειδή είναι εύκολο να έχεις δίκιο όταν γνωρίζεις την αλληλουχία και το τέλος των γεγονότων²⁰. Θα πρέπει όμως οι Ουκρανοί σύντροφοί μας να εξαιρούνται από την κριτική απλώς και μόνο επειδή είναι οι "πρώτοι που επηρεάζονται"; Τουλάχιστον, αν η δραστηριότητά τους είναι δική τους υπόθεση, ο λόγος του οποίου είναι φορείς εκεί, τον οποίο μας απευθύνουν και ο οποίος μεταδίδεται στη Γαλλία, αξίζει εντελώς διαφορετική προσοχή.

Οι αντιδράσεις των Ουκρανών "ριζοσπαστών" ακτιβιστών φαίνονται πολύ διαφορετικές, μερικές φορές αντιφατικές. Ορισμένοι αντιμιλιταριστές και ειρηνιστές σύντροφοι διατηρούν επαναστατικές ντεφαιτιστικές θέσεις, αλλά η προπαγάνδα με αυτή την έννοια φαίνεται εξίσου επικίνδυνη στην Ουκρανία όσο και στη Ρωσία. Άλλοι ασχολούνται με τη φροντίδα των προσφύγων ή των τραυματιών²¹.

¹⁹ Marie-Joseph Chénier, *Chant du départ*, 1794.

²⁰ Αλλά τι θα κάναμε πραγματικά στη Γαλλία τον Αύγουστο του 1914 ή τον Ιούνιο του 1940; Σχετικά με αυτά τα ερωτήματα, συνιστούμε να διαβάσετε το βιβλίο του Louis Mercier Vega *La Chevauchée anonyme : une attitude internationaliste devant la guerre (1939-1942)* ή το βιβλίο του Pierre Lanneret, *Les Internationalistes du "troisième camp" pendant la Seconde Guerre mondiale* (Acratie, 1995), διαθέσιμο σε μορφή pdf στη διεύθυνση: archivesautonomies.org

²¹ Βλέπε ειδικότερα το ιστολόγιο uneautregerre.wordpress.com.

Παρ' όλα αυτά, αυτό που προκάλεσε μεγάλη έκπληξη στη Γαλλία ήταν ότι μαθεύτηκε, μέσω κάποιων κειμένων και μαρτυριών, πως Ουκρανοί αναρχικοί είχαν ενταχθεί στον στρατό ή στην ΕΑ. Ορισμένες ομάδες φαίνεται να εκμεταλλεύτηκαν τη διανομή όπλων για να σχηματίσουν μονάδες μάχης· μια μπροσούρα αναφέρει τη δημιουργία "δύο διμοιριών"· είκοσι περίπου μαχητές με στολές και καλάσνικοφ ποζάρουν σε μια φωτογραφία γύρω από μια μαύρη σημαία με ένα κυκλωμένο Α, με τη λεζάντα της φωτογραφίας να δηλώνει προσεκτικά ότι οι διμοιρίες αυτές "θα έχουν έναν ορισμένο βαθμό αυτονομίας" εντός της ΕΑ – που, όπως βλέπουμε, σημαίνει έναν ορισμένο βαθμό υποταγής²². Πράγματι, ακόμη και μετά από μια σύντομη περίοδο χάους, είναι σαφές ότι ο στρατός επεδίωξε να ελέγξει τις ομάδες ένοπλων πολιτών, ιδίως αν διακήρυτταν ανοιχτά μια πολιτική ιδεολογία που δεν ήταν συμβατή με την κρατική εξουσία. Παραμένει το γεγονός ότι οι στρατιωτικές μονάδες των αναρχικών ή των *antifa* πιθανόν να μην περιλαμβάνουν περισσότερους από μερικές δεκάδες ντόπιους μαχητές (ίσως να έχουν προστεθεί και μερικές δεκάδες Δυτικοί), σε μια περιοχή όπου δύο γιγαντιαίοι στρατοί πολλών εκατοντάδων χιλιάδων ανδρών πολεμούν μεταξύ τους²³. Για να θυμίσουμε, το περίφημο σύνταγμα Αζον – ένα από τα στρατιωτικά παρακλάδια των πολλαπλών οργανώσεων της ουκρανικής ακροδεξιάς – συνιστά μόνιμη μονάδα της ΕΑ που περιλαμβάνει αρκετές χιλιάδες μαχητές και διαθέτει τεθωρακισμένα οχήματα και άρματα μάχης.

Οι πρώτες σκηνές μιας επιτυχημένης ενέδρας σε μια ρωσική αυτοκινητοπομπή έκαναν κάποιους να πιστέψουν ότι, αν το ουκρανικό κράτος κατέρρεε, ο ρώσικος στρατός θα είχε να αντιμετωπίσει έναν τεράστιο λαϊκό ανταρτοπόλεμο αποτελούμενο από αυτόνομες ομάδες που δρούσαν με τον δικό τους τρόπο. Ομάδες που σίγουρα θα καθοδηγούνταν κυρίως από πατριωτικά αισθήματα, αλλά εν μέσω των οποίων οι αναρχικές ομάδες θα μπορούσαν ίσως να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο... Αυτό σημαίνει ότι για να είναι αποτελεσματική μια αντίσταση αυτού του τύπου πρέπει να είναι ιδιαίτερα δομημένη, πειθαρχημένη, χρηματοδοτημένη και να έχει την υποστήριξη άλλων κρατών.

Αλλά μετά από λίγες ημέρες θεαματικών ενεργειών τεχνο-αντάρτικου υπό την καθοδήγηση μικρών μονάδων επαγγελματιών στρατιωτών (που είχαν εκπαιδευτεί σε αυτό το είδος δράσης από τους Αμερικανούς), οι μάχες πολύ γρήγορα πήραν μια πιο κλασική φυσιογνωμία, αυτή της σύγκρουσης μεταξύ μεγάλων, βαριά εξοπλισμένων μονάδων, όπου ο συντονισμός, η μετακίνηση, οι οχυρώσεις, οι μονομαχίες πυροβολικού και η ροή πυρομαχικών και καυσίμων είχαν κεντρική σημασία. Τι συνέβη στις αναρχικές "διμοιρίες" μέσα σε αυτή τη δίνη; Είναι απίθανο να αυξήθηκε η "αυτονομία" τους.

Γιατί λοιπόν να εμπλακούμε; Σε διάφορα κείμενα, οι Ουκρανοί αναρχικοί και ριζοσπάστες καταθέτουν ότι θέλουν να "ζυγίζουν" τα γεγονότα, να είναι έτοιμοι "για παν ενδεχόμενο" και να μην παραμένουν αποκομμένοι από την υπόλοιπη κοινωνία²⁴. στην υπεράσπιση αυτής της "κοινωνίας" εξηγούν

²² *Entre deux feux. Recueil provisoire de textes d'anarchistes d'Ukraine, de la Russie et de la Biélorussie à propos de la guerre en cours*, 13 Μαρτίου 2022, 64 σελ.

²³ Χρησιμοποιούμε τη λέξη άνδρες ως παλιομοδίτικο συνώνυμο των στρατιωτών, καθώς οι εμπλεκόμενες δυνάμεις φαίνεται να είναι αρκετά αναίσθητες στις πρόσφατες δυτικές εξελίξεις στον τομέα του φύλου. Εδώ, αν και βρισκόμαστε στην Ευρώπη, το μοτίβο είναι πολύ πιο κλασικό: αυτοί που πολεμούν είναι άνδρες (ίσως με λίγες πολύ σπάνιες εξαιρέσεις στην ΕΑ) και αυτοί που φεύγουν από τις μάχες είναι γυναίκες, παιδιά και ηλικιωμένοι.

²⁴ "Αν μείνουμε μακριά από τις διακρατικές συγκρούσεις, μένουμε μακριά από την πραγματική πολιτική. Πρόκειται για μια από τις σημαντικότερες κοινωνικές συγκρούσεις στην περιοχή μας σήμερα. Αν απομονωθούμε από αυτή τη σύγκρουση, απομονωνόμαστε από την τρέχουσα κοινωνική διαδικασία. Πρέπει λοιπόν να συμμετέχουμε με κάποιο τρόπο". Βλέπε "[Entretien : "Les anarchistes et la guerre en Ukraine"](#)".

"[...] κάθε δύναμη που επενδύει στην πολιτική εξέλιξη που θα επέλθει πρέπει να είναι παρούσα εδώ και τώρα, μαζί με τον λαό. Θέλουμε να λάβουμε μέτρα για να συνδεθούμε με τους ανθρώπους σε μεγαλύτερη κλίμακα, να οργανωθούμε μαζί τους. Ο μακροπρόθεσμος στόχος μας, το όνειρό μας, είναι να γίνουμε μια ορατή πολιτική δύναμη σε αυτή την κοινωνία, ώστε να έχουμε μια πραγματική ευκαιρία να προωθήσουμε ένα μήνυμα κοινωνικής απελευθέρωσης για όλους". Βλέπε "[Entretien : Comité de Résistance, Kyiv](#)", Μάρτιος 2022.

ότι συμμετέχουν, αλλά φυσικά όχι σε αυτήν του κράτους, και επιπλέον, αν κάποιος λένε ότι έχουν αναστείλει τον αντικρατικό τους αγώνα, αυτό γίνεται με σκοπό να τον εκκινήσουν εκ νέου με μεγαλύτερη θέρμη μόλις επανέλθει η ειρήνη. Πρώτα να κερδίσουμε τον πόλεμο, μετά να εργαστούμε για την επανάσταση... το ρεφρέν είναι γνωστό. Ενώ προφανώς δεν διδάσκονται τίποτα από τον ρώσικο εμφύλιο ή τον πόλεμο της Ισπανίας, κάποιος δικαιολογούνται αναφερόμενοι στη μνήμη των πολέμων που προηγήθηκαν των ρώσικων επαναστάσεων του 1905 και του 1917 – μπορεί κανείς να σκεφτεί και το 1871 – ή στον υποτιθέμενο ρόλο που έπαιξε η σύγκρουση στο Αφγανιστάν στην κατάρρευση της ΕΣΣΔ. Ωστόσο, αν η πορεία των πολέμων, και ιδίως οι συνέπειές τους, μπορούν να πυροδοτήσουν μια επανάσταση, η κατάσταση πρέπει να είναι ήδη ώριμη· δεν υπάρχει τίποτα το μηχανικό σε αυτό. Και, πάνω απ' όλα, είναι δύσκολο να καταλάβει κανείς πώς η ενεργός συμμετοχή σε μια τέτοια σύγκρουση, με την ένταξή σε έναν από τους εν λόγω στρατούς, θα άλλαζε κάτι²⁵.

"Ιστορικά, η συντριπτική πλειοψηφία των προλετάρειων, με αφορμή κάθε πολεμική σύγκρουση, ευθυγραμμίστηκε με το εθνικό της κεφάλαιο και το ιμπεριαλιστικό μέτωπο στο οποίο αυτό συμμετείχε (στην εποχή του ιμπεριαλισμού, όλα τα εθνικά κεφάλαια είναι εν δυνάμει ιμπεριαλιστικά, όπως και κάθε πόλεμος είναι εξ ορισμού ιμπεριαλιστικός). Μόνο όταν η σύγκρουση παρατάθηκε – πέρα από τις προσδοκίες των ίδιων κυβερνήσεων που την προώθησαν – σε σημείο που οι επιπτώσεις της στις συνθήκες διαβίωσης και εργασίας έγιναν έντονα αισθητές, [οι προλετάρειοι] αντιτάχθηκαν περισσότερο ή λιγότερο έντονα²⁶."

Πρέπει να θυμόμαστε ότι αν η ιστορία της ανθρωπότητας είναι γεμάτη από πολέμους, σε όλες σχεδόν τις περιπτώσεις, οι συνέπειές τους στους προλετάρειους είναι καταστροφικές.

Υπό τα πλήγματα μιας λαϊκής δυσaráσκειας ή μιας προλεταριακής εξέγερσης, θα μπορούσε η Ρωσία, ακολουθώντας τον στρατό της, να καταρρεύσει; Το χαμηλό ηθικό των στρατευμάτων εισβολής οδήγησε αρχικά ορισμένους να πιστέψουν ότι ένας άνεμος ανταρσίας έπνεε στον ρώσικο στρατό στο πεδίο της μάχης, αλλά αυτό δεν ίσχυε. Η απόσυρση των δυνάμεων γύρω από το Κίεβο κύλησε ομαλά και η επίθεση που ξεκίνησε τον Απρίλιο στο Ντονμπάς δείχνει ότι τα λάθη και τα σφάλματα των πρώτων εβδομάδων έχουν διορθωθεί.

Παρόλο που σε αρκετές ρωσικές πόλεις πραγματοποιήθηκαν ειρηνικές διαδηλώσεις, ένα μεγάλο μέρος της κοινής γνώμης (συμπεριλαμβανομένων ορισμένων κομμάτων της αντιπολίτευσης) υποστηρίζει την τρέχουσα εισβολή. Είναι γνωστό ότι ένας εξωτερικός πόλεμος αποτελεί συνήθως έναν καλό τρόπο για να ενωθούν οι πολίτες γύρω από μια κυβέρνηση, να ξεχάσουν τα καθημερινά τους δεινά κάτω από μια βροχή προπαγάνδας (βλ. για παράδειγμα τον πόλεμο κατά της Λιβύης το 2011). Στο πλαίσιο αυτό, αν οι οικονομικές κυρώσεις φτωχοποιούν τους πληθυσμούς, συχνά έχουν ως αποτέλεσμα την ενίσχυση του εθνικού αισθήματος και, συνεπώς, του εκάστοτε καθεστώτος (Κούβα, Ιράκ κ.λπ.).

Παρ' όλα αυτά, αν η ρωσική κυβέρνηση αποδυναμωθεί από την παράταση του πολέμου και προκύψει λαϊκή εξέγερση, και αν η καταστολή είναι αναποτελεσματική, η άρχουσα τάξη θα προσπαθήσει να εκτρέψει τη διαμαρτυρία προς μια πολιτική εναλλακτική λύση: είτε ακραία (στο πλευρό των γερρακιών στο Κρεμλίνο που θεωρούν ότι η εισβολή στην Ουκρανία στερείται αποφασιστικότητας), είτε πιο δημοκρατική (χωρίς να επιλέξει τον προστατευόμενο της Δύσης).

Η πιθανότητα εξέγερσης φαίνεται ακόμη μικρότερη στην Ουκρανία. Είπαμε αυτό που πιστεύουμε για την αυτοοργάνωση των πολιτών στη βάση του εθνικού αισθήματος· το κράτος ενισχύθηκε από

²⁵ Το 1870 και το 1914, πόσοι προλετάρειοι που φόρεσαν τη στολή ενός πολύ αντιδημοκρατικού αυτοκρατορικού στρατού φαντάζονταν ότι αργότερα θα έπαιρναν μέρος (κάποιοι από αυτούς) στην Παρισινή Κομμούνια ή στις γερμανικές και ρωσικές επαναστάσεις;

²⁶ Ένας Ιταλός σύντροφος από τους *Il lato Cattivo*, "[Ukraine 'Du moins, si l'on veut être matérialiste'](#)".

αυτήν, όπως και η κυβέρνηση νομιμοποιείται προς το παρόν από τη διαχείριση της κρίσης. Ένα μεγάλο λαϊκό κύμα εθνικού αισθήματος είναι, από τη φύση του, διαταξικό και αντεπαναστατικό.

Είναι δύσκολο να προβλεφθεί αν αυτό θα ενισχύσει τη διαδικασία εκδημοκρατισμού. Μέχρι τώρα, έχουμε δει την (πραγματική) στρατιωτικοποίηση της κοινωνίας, τη λογοκρισία των μέσων ενημέρωσης, την απαγόρευση των αριστερών αντιπολιτευτικών δυνάμεων, το κυνήγι των αρνητών κ.λπ., και πάνω απ' όλα οι εθνικιστικές και αντιδραστικές δυνάμεις έχουν τον άνεμο στα πανιά τους, κάτι που δεν είναι καινούργιο στην Ουκρανία. Αν ζούσε ο Ανατόλ Φρανς, αναμφίβολα θα το συνόψιζε ως εξής: *"πιστεύουμε ότι πεθαίνουμε για τη δημοκρατία, αλλά πεθαίνουμε για τους βιομήχανους"*.

Θα μπορούσε κανείς να αναρωτηθεί γιατί αφιερώνονται τόσες πολλές γραμμές σε αυτό το ζήτημα, όταν, τελικά, ο ρόλος των Ουκρανών αναρχικών και ριζοσπαστών σε αυτή τη σύγκρουση είναι τόσο μικρός. Πρώτα απ' όλα, το ενδιαφέρον για ένα ζήτημα δεν μετριέται από τον αριθμό των ατόμων που εμπλέκονται. Δεύτερον, πολλά μέσα ενημέρωσης, συμπεριλαμβανομένων και των αστικών, και φυσικά τα κοινωνικά δίκτυα, αναφέρουν αυτή τη δέσμευση· οι αγωνιστές επί τόπου επικοινωνούν άφθονα και η πρόζα τους βρίσκει κάποια απήχηση στη Γαλλία· δεν θα ήταν επομένως περίεργο αν, στο εγγύς μέλλον, η μορφή του αναρχικού μαχητή στην Ουκρανία γινόταν, μετά από εκείνη του Κούρδου στρατιώτη της Ροζάβα, σημείο αναφοράς όσον αφορά τον πολιτικό ριζοσπαστισμό. Κατά τη γνώμη μας, αυτό θα ήταν εξαιρετικά λυπηρό.

Τι να κάνουμε... στη Γαλλία;

"Πάνω απ' όλα, μην παρασύρεστε από την άμεση όψη των γεγονότων, από την προπαγάνδα, από την ευκολία των απλουστεύσεων. Υπάρχουν στιγμές που δεν μπορούμε να ελέγξουμε την πορεία των γεγονότων. Είναι προτιμότερο να το γνωρίζει κανείς αυτό και να μην καλύπτει την αδυναμία του με πόζα ή, ακόμα χειρότερα, να επιβιβάζεται σε ένα πλοίο που δεν είναι δικό του²⁷".

Το πρόβλημα είναι ότι, συγκεκριμένα, δεν μπορούμε να κάνουμε πολλά. Ο πιο κλασικός τρόπος, και αυτός που είναι πιο σύμφωνος με τις παλιές αρχές του επαναστατικού ντεφαιτισμού, αν πιστεύουμε ότι οι προλετάριοι δεν έχουν πατρίδα, θα ήταν να αγωνιστούμε, εδώ, εναντίον της δικής μας αστικής τάξης. Αυτό θα ήταν λογικό, δεδομένου ότι η Γαλλία είναι σχεδόν συμπολέμη. Αν αυτή η επαναστατική διεθνιστική θέση υποστηρίζεται από διάφορες αναρχικές, υπεραριστερές, αριστερές κομμουνιστικές ή ακόμη και τροτσκιστικές ομάδες ή ομαδοποιήσεις, δεν είναι βέβαιο ότι αποτελεί την πλειοψηφία μεταξύ των ακτιβιστών και των αγωνιστών του κινήματος. Ξέρουμε ποια είναι η τρέχουσα κατάσταση της ταξικής πάλης στη Γαλλία· ως εκ τούτου, για άλλη μια φορά, πολύ συχνά, ένα απελπισμένο αίσθημα αδυναμίας. Φαίνεται ότι όσο πιο ζοφεροί είναι οι καιροί, τόσο ισχυρότερη είναι η επιταγή για δράση: είναι ζήτημα αποτελεσματικότητας, "αντίκτυπου" στην πραγματικότητα, ενώ το επαναστατικό κίνημα δεν είχε ίσως ποτέ τόσο λίγο... Εξ ου και αυτή η έλξη για μακρινά πεδία αγώνα και αυτή η ανάγκη να επιλέξουμε μια πλευρά, ακόμη και αν αυτό σημαίνει να δεχτούμε συμβιβασμούς και, εκτός από την κακή συνείδηση, η ηθική υποχρέωση να βοηθήσουμε αυτούς που πραγματικά κάνουν κάτι, ό,τι κι αν είναι αυτό. Ένα όξινο σχόλιο, που βρέθηκε στο Twitter, σχετικά με το κάλεσμα των συντρόφων να συμμετάσχουν στις τελευταίες προεδρικές εκλογές (ψηφίζοντας έναν αριστερό υποψήφιο) θα μπορούσε εξίσου καλά να εφαρμοστεί σε ορισμένες από τις τοποθετήσεις για τον πόλεμο στην Ουκρανία: *"αυτοί οι άνθρωποι πραγματικά νομίζουν ότι το κάλεσμά τους [...] είναι μια ρήξη με τη συνήθη μαχητικότητά τους, ενώ είναι απλώς η κατάληξή του"*. Όξινο...

²⁷ Louis Mercier Vega, ό.π.

Τι να κάνουμε λοιπόν; Είναι δύσκολο, όπως έκαναν ορισμένοι ελευθεριακοί υπέρ της Ροζάβα, να αποδείξουμε ότι ζητάμε από το NATO παραδόσεις όπλων... ήδη έρχονται κατά χιλιάδες τόνοι, συνοδευόμενοι από δισεκατομμύρια δολάρια. Είναι δύσκολο, ωστόσο, όπως κάνουν ορισμένοι ανθρωπιστές, να ζητήσουμε την αποστολή Γάλλων στρατιωτών στην περιοχή ή ακόμη και την επιβολή ζώνης απαγόρευσης πτήσεων πάνω από την Ουκρανία, ενέργειες που θα ισοδυναμούσαν με κήρυξη πολέμου στη Ρωσία.

Επακόλουθο αυτού του οράματος του στρατοπέδου του Καλού που δέχεται επίθεση από το στρατόπεδο του Κακού (το οποίο είναι πολύ λιγότερο επεξεργασμένο από ό,τι στα έργα του J.R.R. Tolkien) είναι ότι επαναφέρει στο προσκήνιο την ανάγκη να έχουμε καλούς στρατούς, αυτούς που αναπτύσσονται για την υπεράσπιση της δημοκρατίας και των "αξιών μας", και επομένως τη χρησιμότητα του NATO²⁸, και επομένως τη σημασία σημαντικών αμυντικών προϋπολογισμών και ενός στρατιωτικο-βιομηχανικού συμπλέγματος υψηλών επιδόσεων και καινοτομίας που προηγείται των αντίστοιχων κινεζικών και ρώσικων. Πρέπει κανείς να ξέρει τι θέλει.

Η ιερά Συμμαχία γύρω από τη μορφή της δημοκρατίας και γενικότερα το στρατόπεδο του Καλού αντικαθιστά προφανώς εκείνη που μπορούσε κάποτε να συγκροτηθεί γύρω από την πατρίδα· είναι προτιμότερο να παρουσιάζονται οι πατριώτες – που μπορούν να διαφοροποιηθούν από τους εθνικιστές – ως αγωνιστές της ελευθερίας, ως *freedom fighters*. Μια λογική που έχει διεισδύσει ακόμη και στους πιο ριζοσπαστικούς μαχητικούς κύκλους²⁹ – πρέπει να σημειωθεί ότι υπάρχει και ένα πιο εμπιστευτικό ρεύμα που, μέσω ενός μάλλον πρωτογενούς αντιαμερικανισμού, υπερασπίζεται τις θέσεις της Μόσχας.

Υποστηρίζοντας (οικονομικά) τους αναρχικούς και τους αντιφασίστες που πολεμούν στις τάξεις του ουκρανικού στρατού; Αν κάποιοι κάνουν αυτή την επιλογή διοργανώνοντας πάρτι ή συναυλίες, τείνουν γενικά να ελαχιστοποιούν τον στρατιωτικό χαρακτήρα του ζητήματος και, αναμφίβολα λίγο αμήχανα, επιδίδονται σε αβέβαιες λεκτικές στρεβλώσεις: Μια αγωνιστική εφημερίδα που, το 2016, είχε καταγγείλει τη δημιουργία εθνικής φρουράς εφέδρων στη Γαλλία, τώρα επαινεί τα πλεονεκτήματα αυτής που υπάρχει στην Ουκρανία· επιπλέον, γίνεται λόγος μάλλον για "αντίσταση", για "εθελοντές στα όπλα" ή για μια "δομή πολιτοφυλακής" που θυμίζει την Ισπανία του 1936 (αν και εδώ είναι δύο εθνικιστικά στρατόπεδα που αντιπαρατίθενται), σχετικοποιούν το βάρος της ακροδεξιάς, η οποία ωστόσο είναι πολύ παρούσα στον στρατό του Κιέβου, κ.λπ.³⁰ Μεταφράζουμε και διαδίδουμε κείμενα που αναδεικνύουν την κατάσταση, με λίγη ανησυχία και πολλή επιείκεια, ακόμη και με τη δόση της συγκατάβασης που εκφράστηκε για τους Κούρδους στη Συρία, μόνο που στην Ουκρανία δεν υπάρχει ούτε η σκιά μιας ψευδαίσθησης κοινωνικής αλλαγής.

Αυτό που, για άλλη μια φορά, διαστρεβλώνει την άποψη και την ανάλυση είναι προφανώς το γεγονός ότι οι άνθρωποι *επιλέγουν* να πάρουν τα όπλα, να ρισκάρουν τη ζωή τους, ενώ εμείς συζητάμε για

²⁸ Μιας και μιλάμε για αξίες και δημοκρατία, είναι πάντα καλό να θυμόμαστε ότι το NATO φροντίζει για τη φήμη του ως φιλικό προς τους LGBTQI+. "Το NATO δεσμεύεται για την πολυμορφία. Απαγορεύονται αυστηρά οι διακρίσεις λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού, φύλου, φυλής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας, εθνικότητας, αναπηρίας ή ηλικίας. Ήταν επίσης ο πρώτος οργανισμός στον κόσμο που αναγνώρισε τον γάμο μεταξύ ομοφυλοφίλων, προσφέροντας στα ζευγάρια του ίδιου φύλου τα ίδια προνόμια με τους ετεροφυλόφιλους συζύγους, την εποχή που ο γάμος μεταξύ ομοφυλοφίλων αναγνωριζόταν μόνο σε μία χώρα, τις Κάτω Χώρες". www.nato.int

²⁹ Μετά τον πόλεμο κατά της Σερβίας, ο Claude Guillon δημοσίευσε το βιβλίο [Dommages de guerre. Paris-Pristina-Belgrade, 1999](#) (L'Insomniaque, 2000, 128 σελ.), ένα αιχμηρό βιβλίο που ανατρέπει στους διαταγμούς και τους συμβιβασμούς μιας μερίδας των Γάλλων "ριζοσπαστών" απέναντι στο NATO.

³⁰ Αυτό σχετικοποιείται, ενώ στη Γαλλία η Marine Le Pen και ο Éric Zemmour χαρακτηρίζονται ως ναζί· ενώ, δίπλα στα μέλη του τάγματος Azon, οι μαχητές της RN θα έμοιαζαν με δειλούς σοσιαλδημοκράτες· ενώ, εκτός από την Ουκρανία, υπάρχουν σχετικά λίγες χώρες στον κόσμο όπου οι ακροδεξιές οργανώσεις έχουν τις δικές τους στρατιωτικές μονάδες ενσωματωμένες στον εθνικό στρατό.

αυτούς βυθισμένοι σε έναν μωβ καναπέ. Και το γόητρο της στολής, του μαχητή, του τύπου που κρατάει όπλο – το οποίο εύκολα επικρίνεται όταν πρόκειται για την ακροδεξιά – μπορεί επίσης να εκφράζεται μεταξύ των υποστηρικτών της κοινωνικής χειραφέτησης (από την Ισπανία μέχρι τη Ροζάβα και τη Νικαράγουα).

Υποστηρίζοντας λιποτάκτες; Πρόκειται τουλάχιστον για μια κλασική επαναστατική δραστηριότητα σε καιρό πολέμου (οργάνωση δικτύων για τη διέλευση των συνόρων, απόκτηση πλαστών εγγράφων, παροχή καταφυγίου σε φυγάδες), η οποία εφαρμόζεται περισσότερο στις γειτονικές χώρες. Στη Γαλλία, μπορεί κανείς σίγουρα να δει πανό ή πρωτοβουλίες υπέρ των "Ρώσων λιποτάκτων, των αρνητών και των ανυπότακτων", αλλά όχι, όπως φαίνεται, υπέρ των Ουκρανών ομολόγων τους, των οποίων ο αριθμός ωστόσο αυξάνεται. Η κατάσταση μπορεί να εξελιχθεί, αλλά προς το παρόν μας θυμίζει ότι, κατά τη διάρκεια του πολέμου στη Συρία, οι Κούρδοι που αρνήθηκαν την υποχρεωτική στρατιωτική θητεία στο YPG ξεχάστηκαν βολικά, ενώ πολλοί από αυτούς κατέφυγαν στις μεγάλες ευρωπαϊκές πόλεις³¹.

Επαναλαμβάνουμε, το θέμα εδώ δεν είναι να επικρίνουμε τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι αντιδρούν στον βομβαρδισμό της πόλης τους ή της χώρας τους, αλλά, ενδεχομένως, τον λόγο που μπορεί να απευθύνουν σε εμάς και, κυρίως, αυτόν που εκφέρεται για αυτούς.

Η τάση είναι πλέον καθιερωμένη στους αγωνιστικούς κύκλους να βλέπουν επαναστατικές "δυνατότητες" παντού, ειδικά αν η περιοχή είναι μακρινή και εξωτική... μια άποψη που είναι ιδιαίτερα παρατραβηγμένη εδώ. Αλλά πέρα από αυτό το αντανάκλαστικό, τα φαντάσματα που στοιχειώνουν το ουκρανικό ζήτημα, με πολύ μαγευτικό τρόπο και ίσως πιο ανοιχτά από ό,τι σε άλλα "θέατρα επιχειρήσεων", δεν είναι τίποτα λιγότερο από τον милитарισμό, τον εθνικισμό και την έννοια της ιεράς Συμμαχίας, νοσηρές παραλλαγές της διαταξικότητας. Ιδεολογίες που μπορούν να παρασύρουν ακόμη και τους πιο έμπειρους και θεωρητικά εύρωστους αγωνιστές, αν οι συνθήκες είναι κατάλληλες, όπως έχει δυστυχώς δείξει η ιστορία.

Ωστόσο, τυχαίνει να μη μας βομβαρδίζουν, να μην υπάρχουν μάχες στους δρόμους μας και να μην κινδυνεύουμε να σκοτωθούμε κάθε λεπτό. Έτσι δεν έχουμε καμία δικαιολογία, καμία δικαιολογία για να χάσουμε το μυαλό μας. Μπορούμε να απολαύσουμε ένα σχετικά άνετο περιβάλλον στο οποίο μπορούμε να προβληματιστούμε ήρεμα για τα τρέχοντα γεγονότα. Θα ήταν λάθος μας να μην το εκμεταλλευτούμε, διότι αυτό το πλαίσιο ίσως εξαφανιστεί γρηγορότερα απ' ό,τι νομίζουμε.

Η επάνοδος του πολέμου³²

«He said Son, don't you understand now³³?»

Η διατύπωση υπονοεί ότι πρόκειται για την επιστροφή του πολέμου στην Ευρώπη. Αλλά είχε ποτέ φύγει; Η διαφορά είναι ότι το 2022 πλήττει το κέντρο της Ευρώπης και όχι την περιφέρεια, όπως συνέβαινε τη δεκαετία του 1990 στην πρώην Γιουγκοσλαβία, μέχρι την επίθεση του NATO κατά της Σερβίας το 1999. Ποιος μπορεί να αμφισβητήσει σήμερα ότι αυτοί οι πόλεμοι ήταν τελικά πολύ

³¹ Όσον αφορά τους λιποτάκτες του γαλλικού στρατού, υπάρχουν περίπου 2.000 κάθε χρόνο, οι οποίοι προτιμούν να διαφύγουν και να είναι παράνομοι παρά να εκπληρώσουν τη θητεία τους· ορισμένοι καταλήγουν στα δικαστήρια. Αλλά κανείς δεν ενδιαφέρεται. Αυτό μπορεί να αλλάξει στο μέλλον.

³² Σχετικά με αυτά τα ζητήματα, σας καλούμε να ανατρέξετε στο βιβλίο μας, [Manu militari? Radiographie critique de l'armée](#), Le Monde à l'envers, 2020 (νέα έκδοση), 120 σελ.

³³ Bruce Springsteen, *Born in the USA*, 1984.

κερδοφόροι τόσο για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) όσο και για το ΝΑΤΟ, έστω και μόνο μέσω της ενσωμάτωσης νέων μελών³⁴. Μπορεί το Σεράγεβο να είναι πιο κοντά στο Παρίσι από το Κίεβο, αλλά η Σερβία δεν αμφισβήτησε ποτέ την κυριαρχία των Ηνωμένων Πολιτειών και της ΕΕ επί της Ευρώπης: η Ρωσία το κάνει σήμερα. Σε αντίθεση με την τύχη της Βοσνίας στο παρελθόν, το ουκρανικό ζήτημα είναι κρίσιμο, διότι αγγίζει την καρδιά της Ευρώπης, όπου βρίσκεται ένα από τα σημαντικότερα βιομηχανικά, οικονομικά και εμπορικά κέντρα του κόσμου. Είναι κρίσιμο επειδή εμπλέκει ορισμένες από τις μεγαλύτερες δυνάμεις του κόσμου, συμπεριλαμβανομένων των πυρηνικών δυνάμεων, επειδή κινητοποιεί σημαντικές μηχανικές και ανθρώπινες δυνάμεις – εάν υπάρξει επιστροφή σε πόλεμο υψηλής έντασης – και επειδή έχει ήδη γιγαντιαίες οικονομικές επιπτώσεις.

Αυτή τη στιγμή, το πιο πιθανό και "λογικό" αποτέλεσμα είναι η Ρωσία να ολοκληρώσει την κατάκτηση των περιφερειών του Ντονμπάς σε σύντομο χρονικό διάστημα, να σταματήσουν οι μάχες, να αρχίσουν διαπραγματεύσεις που θα οδηγήσουν σε μια ειρηνευτική συμφωνία και την επανένταξη των περιοχών αυτών στη Ρωσική Ομοσπονδία· μια εδαφική προσαρμογή που θα μπορούσε να επιτευχθεί μέσω διαπραγματεύσεων το 2021, χωρίς πόλεμο, και που θα ωφελούσε τόσο τους Ρώσους όσο και τους Ουκρανούς σήμερα. Κανείς δεν θα είχε συμφέρον από έναν παρατεταμένο πόλεμο με, για τη Ρωσία, ένα είδος αδιεξόδου τύπου Αφγανιστάν. Κανείς, εκτός από τις Ηνωμένες Πολιτείες, αλλά είναι ακριβώς οι Ηνωμένες Πολιτείες που θα αποφασίσουν τι θα συμβεί στη συνέχεια. Θα επιλέξουν να παραχωρήσουν στη Ρωσία μια ισχυρή νίκη, να εξασφαλίσουν ότι η σύγκρουση θα συνεχιστεί για μερικούς μήνες ακόμη ή να πολεμήσουν μέχρι τον τελευταίο Ουκρανό στρατιώτη;

Εν τω μεταξύ, οι στρατιωτικές προμήθειες του ΝΑΤΟ στην Ουκρανία, που ήταν ήδη μεγάλες πριν από την εισβολή, συσσωρεύονται σε χιλιάδες τόνους χάλυβα και κατά δισεκατομμύρια δολάρια. Αλλά όχι μόνο αυτό.

Μια διαδικασία που συνεχίζεται εδώ και αρκετά χρόνια επιταχύνεται ξαφνικά. Αν και η Ρωσία μόλις έδειξε τις αδυναμίες της, θα δούμε αύξηση των στρατιωτικών προϋπολογισμών στις χώρες της ΕΕ και του ΝΑΤΟ, οι οποίες ήδη επιδιώκουν να κάνουν παραγγελίες στη στρατιωτική βιομηχανία των ΗΠΑ (άρματα μάχης, πολεμικά αεροσκάφη κ.λπ.). Οι τελευταίοι είναι, προς το παρόν, οι μεγάλοι νικητές του πολέμου. Ενώ ο τάφος των στρατιωτικών βιομηχανιών της Γηραιάς Ηπείρου ήταν σκαμμένος, η ιδέα της ευρωπαϊκής άμυνας θάφτηκε τελικά υπέρ ενός αναζωογονημένου ΝΑΤΟ. Πολλές χώρες επιλέγουν πλέον ανοιχτά την πολύ συνειδητή υποτέλειά τους στην Ουάσινγκτον. Μια εθελοντική (και πολύ δαπανηρή) υποταγή που θα μπορούσε να διακοπεί μόνο αν, για παράδειγμα, αναδυόταν μια νέα στρατιωτική δύναμη στην Ευρώπη, αλλά αυτό είναι απίθανο, δεδομένου ότι μια από τις λειτουργίες του ΝΑΤΟ είναι ακριβώς να την αποτρέψει³⁵. Ωστόσο, μεταξύ των εκπληκτικών συνεπειών του πολέμου στην Ουκρανία συγκαταλέγεται η επαναστρατιωτικοποίηση της Γερμανίας, η οποία έχει ήδη ανακοινώσει πρόσθετα 100 δισεκατομμύρια ευρώ για το έτος 2022 (για έναν αμυντικό προϋπολογισμό περίπου 50 δισεκατομμυρίων, με αυτόν της Γαλλίας να είναι 40 δισεκατομμύρια)· μια επένδυση που, προς το παρόν, μεταφράζεται μόνο σε παραγγελίες αμερικανικού εξοπλισμού. Μπίζνα που θα συνεχιστεί...

Αν και θα ήταν δελεαστικό για ορισμένες δυτικές κυβερνήσεις να φρακάρουν και να καταστρέψουν τη Ρωσία στην Ουκρανία, δεν θα ήταν συνετό για τις δυνάμεις που εμπλέκονται πιο περιθωριακά να

³⁴ Εκτός από το τζάκποτ που αντιπροσωπεύει ο πόλεμος για το αμερικανικό στρατιωτικο-βιομηχανικό σύμπλεγμα και τη βιομηχανία φυσικού αερίου, και παρόλο που είναι πιθανό να προκαλέσει οικονομική καταστροφή για την ΕΕ, αποτελεί ευλογία για ορισμένους τομείς δραστηριότητας, κυρίως λόγω της άφιξης των Ουκρανών προσφύγων· αυτό ισχύει ιδιαίτερα για τον τομέα της πορνείας (στη Γερμανία) ή τον βιομηχανικό και μεταποιητικό τομέα στην Πολωνία (μια χώρα που έχει έλλειψη εργατικού δυναμικού, καθώς οι προλετάριοι της φεύγουν για να εργαστούν σε χώρες της Δυτικής Ευρώπης).

³⁵ Σύμφωνα με τα λόγια του πρώτου Γενικού Γραμματέα του, του λόρδου Ismay, ο ρόλος του ΝΑΤΟ είναι να "κρατήσει τους Ρώσους έξω, τους Αμερικανούς μέσα και τους Γερμανούς υπό κηδεμονία". Βλέπε Wikipedia.

βρεθούν τυχαία βυθισμένες σε μια στρατιωτική κλιμάκωση, η σύγκρουση να εκφυλιστεί, να εξαπλωθεί και τελικά να αναγκάσει την άμεση εμπλοκή του NATO, και συνεπώς των Ηνωμένων Πολιτειών, όπως στην περίπτωση ενός επεισοδίου γύρω από το Καλίνινγκραντ και το Suwalki Gap (π.χ. μια απόπειρα αποκλεισμού) ή μια εισβολή στις χώρες της Βαλτικής από μια απελπισμένη Ρωσία. Αυτό δεν θα σήμαινε απαραίτητα πυρηνικό πόλεμο, αλλά ίσως, με τη σειρά του, μια αμερικανική καθήλωση στην Ευρώπη, η οποία είναι εξαιρετικά ακατάλληλη, δεδομένου ότι ο Τρίτος Παγκόσμιος Πόλεμος πρόκειται να διεξαχθεί στον Ειρηνικό³⁶. Το ερώτημα λοιπόν είναι: μέχρι πού φτάνει το υπερβολικά μακριά;

Αν εξαιρέσουμε τους θανάτους στο έδαφος (κάτι που η καπιταλιστική τάξη δεν έχει ποτέ πρόβλημα να πραγματοποιήσει), η κύρια παράπλευρη απώλεια αυτής της ιστορίας είναι, φυσικά, η επιβεβαίωση του γεγονότος ότι η Ρωσία έχει έρθει σε ρήξη με την Ευρώπη για να στραφεί προς την Ασία και, ειδικότερα, προς την Κίνα. Πολύ κακό; Η χιμαιρική ιδέα μιας προσέγγισης και στη συνέχεια μιας συμμαχίας μεταξύ ΕΕ και Ρωσίας (η οποία θα μπορούσε να ευνοήσει τον εκδημοκρατισμό της) εξαφανίζεται στην πορεία. Τα μπλοκ διαμορφώνονται και επισημοποιούνται. Ο κίνδυνος είναι ότι ο πόλεμος στην Ουκρανία, παρά τη φρίκη του, είναι μόνο μια αψιμαχία που προαναγγέλλει συγκρούσεις διαφορετικής κλίμακας βραχυπρόθεσμα ή μεσοπρόθεσμα.

Εν τω μεταξύ, αυτοί που πληρώνουν τη ζημιά είναι πάντα οι ίδιοι, οι προλετάριοι: όξυνση της κρίσης, αύξηση του διεθνούς ανταγωνισμού και της εκμετάλλευσης, πληθωρισμός, αύξηση των στρατιωτικών προϋπολογισμών που δεν μπορεί παρά να σημαίνει υψηλότερους φόρους και περικοπές στις υπηρεσίες (υγεία, παιδεία) κ.λπ. Θα γίνουν τοπικές εξεγέρσεις, ιδίως στη Γαλλία, αλλά τίποτα προς το παρόν που θα κλονίσει την καπιταλιστική τάξη ή θα εξαλείψει τις διακρατικές εντάσεις.

Ας βάλουμε στοίχημα, όμως, ότι αν, τους επόμενους μήνες ή χρόνια, η Γαλλία και ο στρατός της εμπλακούν πολύ πιο άμεσα σε έναν πόλεμο υψηλής έντασης (του είδους που υφίσταται η Ουκρανία), η κυβέρνηση και τα μέσα ενημέρωσης θα μας εξηγήσουν ότι αυτό γίνεται για να υπερασπιστούν τη δικαιοσύνη, το δίκαιο και τη δημοκρατία, όπως το 1914! Επομένως, για να είμαστε συνεπείς, τι θα κάνουμε;

Tristan Leoni, 8 Μαΐου 2022

³⁶ Οι τεράστιες παραδόσεις όπλων στην Ουκρανία που σχεδιάζουν οι Ηνωμένες Πολιτείες επιβραδύνουν ήδη εκείνες που προορίζονται για την Ταϊβάν. Βλέπε Laurent Lagneau, "[Taiwan s'inquiète de possibles retards pour ses commandes d'équipements militaires américains](#)", *Zone militaire*, 3 Μαΐου 2022. Η Ουκρανία έχει ήδη παραλάβει περίπου 7.000 αντιραμτικούς πυραύλους Javelin, που αντιπροσωπεύουν περίπου το ένα τρίτο των αμερικανικών αποθεμάτων, με εκτιμώμενο χρόνο αντικατάστασης τρία έως τέσσερα χρόνια. Βλέπε Matias Maiello, "[Quelques éléments d'analyse militaire sur la guerre en Ukraine](#)", *Révolution permanente*, 28 Απριλίου 2022.

ΘΕΡΣΙΤΗΣ

*χώρος ραδιοργάνωσης και ανατροπής
Νέστορος και Ευαγγελιστρίας - Ιλιον
thersitis.espinet*

